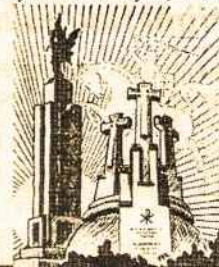

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr 19 (2436) 2009 RUGSĖJIS - SEPTEMBER 23

Mailed on Wednesday, September 23, 2009 (Next edition October 7) email: mgestautas@hotmail.com

Būkime kartu su Lietuva ir pasauliu! Vieni balsu garsiai skelbkime: Lietuvai jau tūkstantis metų!

LIETUVOS VARDŲ 1000-MEČIO ISTORIJA

Tęsinys iš "Pažintis su Lietuva Tūkstantmečio knyga I".

1704 m. rugpjūčio 30 d. Narvoje buvo sudaryta Rusijos ir Respublikos (Augusto II šalininkų) sutartis, pagal kurią pastaroji oficialiai stojo į karą su Švedija.

1704 m. rugsėjo 2 d. karalių Stanislovą Leščinskį parėmė Žemaičių bajorų konfederacija. Respublikoje susidarė dvi valstybės, du karaliai ir jų valdiniai.

1704-1708 m. Respublikos žemėse vyko permainingos kovos, LDK sritys ir miestai ėjo iš rankų į rankas, kovose aktyviai dalyvavo tarpusavyje nesutariantys LDK bajorai.

1706 m. rugsėjo 24 d. Augustas II buvo priverstas atsisakyti Lenkijos ir Lietuvos valstybės sosto.

1709 m. rugpjūčio 21 d. Rusijos kariuomenė sutriuškino švedus prie Poltavos. Karo pabaiga buvo nulemta. Rusija tapo viena iš stipriausių regiono valstybių ir XVIII a. kartu su Austrija bei stiprėjančia Prūsija ėmė regiono politinius santykius.

1710 m. vasario 4 d. Augustas II, rusų kariuomenės remiamas, Seime vėl buvo pripažintas Lenkijos ir Lietuvos valdovu. Stanislovas Leščinskis pabėgo į užsienį.

1708-1711 m. be viską naikinančio karo, kraštas patyrė nederlių ir marą. LDK neteko maždaug trečdalis gyventojų.

1713 m. Augustas II, siekdamas stiprinti valdovo valdžią, į Respubliką vėl įvedė Saksonijos kariuomenę. Tai nepatenkino bajorijos, kuri 1715 m. sudarė valdovui priešišką konfederaciją. Vidaus nesantaika pasinaudojo Rusija. Petras I tapo tarpininku tarp bajorijos ir karaliaus. Į Respubliką įžengė Rusijos kariuomenė.

1717 m. Varšuvoje įvykusiame Nebylijame seime (Seime vyko prižiūrint rusų kariuomenei tik vieną dieną, neleista diskutuoti) buvo patvirtintas valdovo ir konfederatų susitarimas: Augustas II privalėjo išvesti saksų kariuomenę, o bajorija atsisakė teisės organizuoti konfederacijas. Buvo apribota etmonų valdžia, karių skaičiaus sumažintas iki 24 tūkst. (LDK iki 6 tūkst.), apribota bajorų seimelių kompetencija, palikta *liberum veto* teisė. Nebyliojo seimo konstitucijos garantu tapo Petras I. Prasidėjo atviras Rusijos kišimasis į Lenkijos ir Lietuvos valstybės vidaus reikalus.

Stanislovas Leščinskis. Lit. A. Lafosse. Iš J. K. Vilčinskio "Vilniaus albumo" (1845-1857). LNM

1733 m. vasaro 2 d. mirė Augustas II. Prasidėjo tarpvaldis. Bajorijos dauguma į sostą kėlė Stanislovą Leščinskį. Austrija bei Prūsija rėmė Augusto II sūnų ir įpėdinį Saksonijoje Frydrichą Augustą.

1733 m. rugsėjo 12 d. Elekcinis seimas valdovu paskelbė Stanislovą Leščinskį.

1733 m. spalio 5 d. Rusijos remiama bajorijos dalis valdovu paskelbė Frydrichą Augustą. 1734 m. sausio 20 d. jis karūnavosi Augusto III vardu. Į Respubliką įžengė saksų kariuomenė, kuri kartu su rusais sumušė Lenkijoje ir LDK suburtas Stanislovui Leščinskiui remti konfederacijos pajėgas. Europoje prasidėjo vadinamasis Lenkijos įpėdinystės karas tarp S. Leščinskį rėmusių Prancūzijos ir Ispanijos (1725 m. S. Leščinkis ištekino savo dukterį Mariją už Prancūzijos karaliaus Liudviko XV) bei Augusto III rėmėjų - Austrijos, Rusijos ir Saksonijos, pasibaigęs Prancūzijos pralaimėjimu. S. Leščinskis turėjo atsisakyti teisių į sostą. Pasitraukęs į Prancūziją, iki gyvos galvos valdė Lotaringijos kunigaikštystę ir Barą.

1734-1763 m. - Augusto III valdymo laikotarpis. Šis valdovas buvo vienintelis Augusto II ir Kristijonos Eberhardinos iš Hohencolernų sūnus. Ruošdamasis tapti Respublikos valdovu, 1712 m. jis persikriktijo iš protestantų į katalikus. 1719 m. vedė imperatoriaus Juozapo I dukterį Mariją. Tapęs valdovu Augustas III stengėsi tęsti savo tėvo vykdytą Respublikos ir

Lenkijos karalius ir Lietuvos didysis kunigaikštis Augustas III. XVIII a. LNM

Saksonijos sutartinimo politiką, turėjusią užtikrinti jo įpėdiniui Saksonijos ir Respublikos karūnas. Užsienio politikoje rėmėsi Rusija. Tačiau jo vykdyta ir vidaus, ir užsienio politika buvo nesėkminga. Daugiausia laiko praleisdamas Saksonijoje, Respublikos valdžią Augustas III sutelkė kontroliuojamo pirmojo ministro rankose (iš pradžių juo buvo A.Sulkowskis, nuo 1738 m. - H. fon Briūlis (von Bruhl). Tačiau H. Briūliui nesisekė Respublikos sutelkti geros dvaro grupuotės jo vadovavimo metodai buvo nepopuliarūs. Augusto III valdymo laikotarpiu Respublikoje mažėjo valdovo reikšmė. Valstybėje įsitvirtino didikų oligarchinė valdžia. Sutriko įstatymų leidyba - besivaidijančios politinės grupuotės išardė 13 iš 14 seimų. Politikoje įsitvirtino dvi politinės didikų grupuotės. Viena jų, vadinamieji respublikonai, pasisakė už bajorų laisvės ir teisės, valdovo rinkimus ir jo valdžios apribojimą, *liberum*

veto išlaikymą. Ši grupuotė, vadovaujama Potockių giminės (LDK jai priklausė Radvilos, Sapiegos, Višnioveckiai), nepritartė jokioms valstybės reformoms, tikėdama, kad Respublika išliks, jei bus silpna ir nepavojinga kaimynams. Antroji didikų grupuotė, vadinamoji „Familija“, vadovaujama Čartoriskų giminės, siekė reformuoti ir stiprinti valstybę, 1738-1752 m. seimuose sūlė konkrečias kariuomenės ir išdo reformas. Didėjant Prūsijos karingumui, Rusija ir Austrija ėmė remti „Familijos“ politiką, siekdamas pasinaudoti Respublika kaip atsvara stiprėjančiai Prūsijai.

Nuo XVII a. vidurio Respublikoje, kaip ir Vakarų Europos šalyse, ėmė plisti švietimo kultūra. Visoje Europoje bendrąja švietėjiška tendencija buvo siekiama apriboti centrinę valdžią, įvesti jos kontrolę ir padaryti ją atsakingą visuomenei. Lenkijos ir Lietuvos valstybės reformų šalininkai švietėjai stengėsi stiprinti centrinę valdžią ir taip išsaugoti valstybės suverenitetą. Svarbiausia problema tapo valstybės reforma. XVIII a. antroje pusėje Respublikos švietėjų pozicija labai sutvirtėjo. Jie sugebėjo kurti naujas idėjas, jas skleisti ir ginti. Tačiau didžioji vidutinės ir smulkiosios bajorijos dalis liko abejinga naujovėms. Švietimo idėjos keitė ir vidaus gyvenimą. Nuo XVIII a. trečio dešimtmečio LDK pradėjo steigis su jėzuitais konfrontuojančių pijorų mokyklos. Jose buvo dėstoma daugiau gamtos ir visuomenės mokslų disciplinų.

1742 m. jėzuitai Vilniuje įkūrė modernią to meto mokyklą bajorų vaikams *Collegium Nobilium*, kuri priklausė universitetui, o nuo 1751 m. tapo atskira vidurine mokykla. Į mokymo programą buvo įtraukti pasaulietiniai mokslai: fizika, geografija, istorija.

Nuo 1754 m. archeografas Motiejus Dogelis ėmė skelbti LDK istorijos dokumentus darbe *Codex diplomaticus Regni Poloniae et Magni Ducatus Lithuaniae*.

Tekstas Ramunės Šmigelskytės (Bus daugiau)

Vilniaus katedra. Iš J. K. Vilčinskio "Vilniaus albumo", 1847 m. VPG

Priimkime palaiminimą

„Tu laikykis jo įsakymų bei nuostatų, kuriuos aš tau skelbiu šiandien, kad tau ir tavo vaikams po tavęs gerai klotųsi ir ilgai išgyventum krašte, kurį visam laikui Viešpats, tavo Dievas, tau atiduoda.“ /Iš 4, 40/

Mums primena, kad Dievas nesukūrė mūsų tam, kad gyventume vidutinišką gyvenimą. Jis nesukūrė mūsų tam, kad kentėtume dėl visokių sunkumų, trūkumų, klaidų. Esame sukurti gyventi pilnutinį gyvenimą, kuriuo galėtume kasdien dalintis su kitais. Jėzus nori, kad mūsų gyvenimo „džiaugsmui nieko netrūktų.“ Kai susiduriame su dideliais iššūkiais, neperžengiamomis kliūtėmis, netektimis, žeidimais, Dievas nori, kad atrastume daugiau prasmės, grožio, ir gerumo, kurio tiek daug slypi mūsų pasaulyje. Jis nori, kad mums asmeniškai ir mūsų šeimoms viskas gerai klotųsi. Jis nori, kad ilgai gyventume, kad būtume sveiki, išmintingi ir turtingi. Jei ir mes norime to paties, turime gyventi pagal Dievo įsakymus, turime augti jo mokyje. Turime nuolat šlovinti Dievo galybę, kasdien dėkoti už jo didingus darbus mūsų gyvenime ir tikėti, kad mūsų laukia nuostabių dalykai. Žinokime, kad tai įmanoma pasiekti ne visiems. Dievo stebuklai veikia tik tikinčiųjų žmonių gyvenime. Dievas daro neįtikėtinus dalykus tiems, kurie laikosi savo svajonių net ir tada, kai nemato jokio pagerėjimo.

Pastebėjau, kad visi sėkmingi žmonės pasižymi viena savybe. Visi jie daugelį kartų atsispyrė pagundai pasiduoti. Pamąstykite, kas mums šiandien atima drąsą gyvenime: paveldima liga, skolos, priklausomybė, depresija, neištikimybė, nerimas, baimė, kaltės jausmas, vientvė, tuštuma, pyktis, vaikų problemos. Nesusitaikykime su

Kun.
Rytis
Gürkšnys

visu tuo blogiu, kovokime iki pat tos akimirkos, kai Dievas mums lieps baigti. Stenkimės daryti pakeitimus savo mąstyme. Žinokime, kad esame Visagalio vaikai, turintys jo mums suteiktą galią. Nenuleiskim rankų ir kreipkimės į jį: „Aba! Tėve“. Atsikratykim pralaimėtojo mąstysenos: „Visa galiu per Kristų. Esu nugalėtojas, ne pralaimėtojas. Turiu tą pačią galią, kuri prikėlė Kristų iš mirties.“ Turite gerumo ir gausumo sėklas savyje. Nesame vidutiniai žmonės, nesame kaip visi, nesame minios dalelės. Esame Aukščiausiojo Dievo vaikai, jo sandoros žmonės. Jei pasirinkime kasdien tikėti Dievo sandoros galia ir laikysimės jo mokyto, tikrai nugalėsime kiekvieną kliūtį, daugiau nuveiksime, turėsime daugiau sėkmės ir džiaugsmo gyvenime, kurį mums dovanoja mūsų kūrėjas.

Kiekvienas turime artimų žmonių, kurie gyvena pagal Dievo įsakymus, meldėsi už kitus, daug gerumo sėklų pasėjo, bet galbūt nematė jų vaisių, nepatyrė tokio palaiminimo, kurį mes šiandien turime savo gyvenime. Jie jau sumokėjo didelę kainą. Jie svajoję, meldėsi, darbavosi, ir Dievas šiandien atlygina mums. Mūsų tėvų Dievas mums teikia nepaprastą, išskirtinę, ypatingą palaimą. Mes gyvename ir naudojame tėvų pasodintomis gerumo sėklomis. Mūsų maldos, aukos ir tarnavimo sėjamos sėklos paveiks tuos, kurie gyvens po mūsų, neš Dievo palaimą ateities kartoms.

Bernardinai.lt

...One of our reader's contributions

STORY TO LIVE BY

There was a blind girl who hated herself because she was blind. She hated everyone, except her loving boyfriend. He was always there for her.

She told her boyfriend, 'If I could only see the world, I will marry you.'

One day, someone donated a pair of eyes to her. When the bandages came off, she was able to see everything, including her boyfriend. He asked her, 'Now that you can see the world, will you marry me?'

The girl looked at her boyfriend and saw that he was blind. The sight of his closed eyelids shocked her. She hadn't expected that. The thought of looking at them the rest of her life led her to refuse to marry him.

Her boyfriend left in tears and days later wrote a note to her saying: 'Take good care of your eyes, my dear, for before they were yours, they were mine.'

This is how the human brain often works when our status changes. Only a very few remember what life was like before, and who was always by their side in the most painful situations.

TĒVIŠKĒS AIDAI

ABN 59 479 733 423

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031.

Published by the Australian Lithuanian Catholic Federation

Redaktorė Marija Augustine, email: mgestautas@hotmail.com Namų tel. 93649744

Prenumeratos kaina metams Australijoje \$50, užjūryje \$A95.

Esame dėkingi visiems, kurie kasmet šalia prenumeratos paskiria auką, ir kurie nepamiršta TA savo palikimuose. Tokios visos aukos leidžia laikraščiu gyvuoti.

Skelbimai už skilties vieną cm \$4.50. Užuojautos ir padėkos nuo \$25. Prašome čekius rašyti vardu "Tėviškės Aidai". (Please write cheques in name of "Teviskes Aidai") Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Užskelbimų ir pasirašytų straipsnių turinį neatsakome.

Redakcija korespondencijas trumpina ir taisy savo nuožūra

Žolinė Adelaidėje

„Štai aš Viešpaties tarnaitė“...

Kadangi ši diena yra Adelaidės Lietuvos Katalikų Moterų Draugijos metinė šventė, tad Draugija stengiasi šią dieną ypatingai gražiai paminėti. Rugsėjo 15-ta - šeštadienis - tai ir Moterų Draugija pradėjo savo šventę per Adelaidės lietuvių radiją 9 val. iš ryto.

Pranešėja Elena Lomsargienė leido Adelaidės lietuviams pasiklausyti Virgilijaus Noreikos "Ave Maria".

Salomėja Vasiliauskienė - Draugijos pirmininkė pasveikino Draugijos dvasios vadą, kunigą Juozą Petraitį, visas draugijos nares ir visus Adelaidės lietuvius, palinkėdama šventiškos nuotaikos.

Kunigas J. Petraitis savo kalboje gvildeno Marijos paėmimą į dangų, aiškindamas, kad dokumentuotų įrodymų nėra, kad tai yra tik visuotinas Romos katalikų ir rytų Apeigų krikščionių įsitikinimas, kad Švč. Motina Marija po mirties buvo paimta į dangų.

Marijos Dangun Ėmimas buvo švenčiamas Bažnyčioje nuo pat krikščionybės pradžios t.y. nuo 602 metų. Taigi šįmet mes ją švenčiame 1407 kartą. 1407 kartą - būk pasveikinta Dievo Motina Marija, brangiausias visos žmonijos lobi.

Elena Lomsargienė pateikė klausytojams "Pamąstymus apie dvasingumą". Jos nuomone - visokie būtiniai nemalonumai, teisingumo trūkumai ir pykčių prasiveržimai yra žemojo dvasingumo vaisiai, užtai tikybose jie vadinami dėmėmis, susitėpimais, nes dievo akivaizdoje žmogus turi būti nekaltai šviesus. Visos didžiosios religijos, o ypač krikščionybė, turi daugybę būdų padėti žmogui būti tiesiu, teisingu ir morališkai šviesiu.

Bet nemąstantis žmogus tuose būduose mato tik jį varžančius nepraktiškumus, tad dvasingumas daugeliui yra nepraktiškas. Visatinė Išmintis, kartą sukūrusi į save panašų protingąjį, nuo pat pradžios nepaliauja jo kelti į sėkmes ir palaimą. Marijos Dangun Ėmimo šventė tą liudija. Štai: "Marija yra žmogus, Jos ėmimas į dangų yra žmogaus kėlimas į aukštumą."

Rašo Elena
Varnienė

Elena
Lomsargienė

Išklausę radijo valandėlę, skubame į šv. Mišias, kurias iškilmingai aukojo kun. J. Petraitis prie gausiai gelėmis išpušto altoriaus. Draugijos narės skaitė eilėraščius, skirtus Dievo Motinos garbei.

Garbės giemė per amžius nenutyla, Kurią Tau gieda Dievo angelai. Kartu su ja prie Tavo kojų kyla Ir mūsų meilė, tartum smilkalai.

Kvapnūs ir rūpestingai gražiai paruošti žolynai tapo pašventinti, ir S. Čipliesnės išdalinti visiems besimeldžiantiems bažnyčioje. Žolynų paskleistas aromatas maloniai gvildendamas uosles, atsiunčia pluoštą malonių minčių ir noris kaip galimai ilgiau pratęsti visai neapčiuopiamą šio momento dvasios stovį.

Marijos nuolankumas yra brangiausia pamoka ir vilties ženklas mums, kad nepasimestume mūsų nesėkmės ir kančios verpetuose ir kad visuomet su viltimi žvelgtume į Marijos gyvenimą ir Jos garbę.

Po šv. Mišių visi atvykusieji į pamaldas buvo pakviesti salėn priešpiečiams ir pabendravimui.

Ši šventė visuomet mums paskleidžia meilės, nuolankumo ir darnios harmonijos jausmą, priverčia mus apsvarstyti ir savo reikalus, savo džiaugsmus ir skundus, nuilūdimus ir viltis mūsų kasdieniniame gyvenime.

Marijos gyvenimo pavyzdys mums nuolatos primena, kad be darbo ir aukų, be kryžiaus, be kliūčių šiame gyvenime nieko pasiekti ir laimėti negalime.

Dabartinė Draugijos valdyba su klebonu kunigu Juozu Petraitčiu. Sėdi iš d: Salomėja Vasiliauskienė. Stovi iš k: Judita Nekrošienė, Jovita Vosylienė, Birutė Budrienė, Elena Varnienė, Teresė Gasiūnienė, Elena Baltutienė.

Vasario 16-osios gimnazijai pradėjo vadovauti dr.

Bronė Narkevičienė

Vokietijoje esančios Vasario 16-osios gimnazijos direktorės pareigas pradėjo eiti dr. Bronė Narkevičienė.

Dr. Narkevičienė lig šiol vadovavo jos pačios ir Mstislavo Rostropovičiaus labdaros ir paramos fondo „Pagalba Lietuvos vaikams“ 2006 m. įkurtai „Nacionalinei moksleivių akademijai“, skirtai gabių Lietuvos vaikų papildomam ugdymui. B. Narkevičienė 1982 m. pradėjo dirbti matematikos mokytoja Kaune; vėliau tapo matematikos mokytoja eksperte bei mokinių į KTU gimnaziją atrankos konkursų „Mokslo lyderių turnyrai“ vadove. Nuo 1996 dirbo asistente ir vyr. asistente, nuo 2003 docente KTU Fundamentalųjų mokslų fakultete.

Lietuvoje vertinama švietimo ekspertė, 23 metų matematikos mokytojos darbo patirtį turinti bei socialinių (edukologija) mokslų daktarės laipsnį įgijusi pedagogė yra publikavusi daugelį mokslinių straipsnių ir pelniusi įvairius apdovanojimus: 2004 m. ji gavo Vyriausybės apdovanojimą „Metų mokytojas“, 2007 m. - LTV akcijos „Daugiau saulės, daugiau šviesos“ apdovanojimą „Už akademinę šviesą“, o 2008 m. Švietimo ir mokslo ministerija jos sukurtą ir vadovaujamą projektą „Vaikų ir jaunimo akademinę pažangą - Nacionalinė moksleivių akademija“ pripažino geriausiu švietimo ir mokslo projektu ir nominavo už idėjos novatoriškumą.

Būsima gimnazijos direktorė inicijavo ir vadovavo daugeliui projektų ir švietimo tyrimų Lietuvoje, stažavosi JAV (Templeton stipendija), Vokietijoje (DAAD stipendija), Kanadoje (BIP) ir Škotijoje (PHARE), pranešimus skaitė Vokietijos, Ispanijos,

dr. Bronė Narkevičienė

Austrijos, Graikijos, Čekijos bei Latvijos universitetuose vykusiose mokslo konferencijose.

Vasario 16-osios gimnazija, įsikūrusi Vokietijoje, Hüttenfelde, gyvuoja nuo 1951 metų ir siekia Vokietijoje gyvenantiems lietuvių kilmės vaikams sudaryti sąlygas puoselėti lietuvių kalbą, kultūrą ir tradicijas. 1999 metais gimnazija įgijo valstybės pripažintos dvikalbės mokyklos statusą, suteikiantį teisę išduoti vokišką brandos atestatą bei ilgainiui užtikrinantį dalinį gimnazijos finansavimą. Šiuo metu gimnazijoje dirba 32 pedagogai, 10 administracinių/ūkininių darbuotojų, mokosi 200 lietuvių bei vokiečių moksleivių.

Kadangi nuo 1982 m. gimnazijai vadovavęs direktorius Andrius Šmitas šių metų vasarą ketino išeiti į pensiją, jau 2008 m. gegužės mėn. buvo paskelbtas tarptautinis konkursas, kurį laimėjo dr. Narkevičienė. 2008 m. gruodžio 14 d. netikėtai mirus A. Šmitui, gimnazijai laikinai vadovavo pavaduotojos Irena Grevienė ir Lieselotte Manß.

(V16info)

Žiniasklaidoje pasirodė pranešimų apie Krašto apsaugos reformas. Dažniausiai kalba sukasi apie profesinę ar šauktinių kariuomenę, kariuomenės rezervą, rečiau apie finansavimo galimybes sunkmečio sąlygomis. Šių temų giliau nenagrinėsiu. Kaip buvęs krašto apsaugos pareigūnas, neretai gaunu iš piliečių klausimų, į kuriuos ne visada galiu pakankamai aiškiai atsakyti. Klausimai atspindi pilietinės visuomenės nerimą ir rūpestį.

Ar nepažeista Konstitucija ir piliečių teisė?

Bene pats kebliausias klausimas skamba taip: kodėl valdžia ir piliečiai ignoruoja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 139 str., bylojantį, kad „Lietuvos valstybės gynimas nuo užsienio ginkluoto užpuolimo - kiekvieno LR piliečio teisė ir pareiga? Įstatymo nustatyta tvarka LR piliečiai privalo atlikti karo ar alternatyviąją krašto apsaugos tarnybą...“?

Ar nebuvo pažeista Konstitucija, kai Krašto apsaugos ministras savo įsakymu nutraukė jaunuolių šaukimą į kariuomenę? Ar šiuo juridiniu aktu nepažeidžiama minėtoji piliečių konstitucinė teisė ir pareiga atlikti privalomąją karo tarnybą? Pravartu priminti, kad Konstitucijos 7 str. trumpai ir aiškiai skelbia, kad „negalioja joks įstatymas ar kitas aktas priešingas Konstitucijai.“ Konstitucinis Teismas dar nepaskelbė savo nutarimo dėl Konstitucijos pažeidimo.

Ar buvo prieš griaunant pasverti visi plusai ir minusai?

Teko girdėti aiškinimų, esą norintieji atlikti karo tarnybą gali stoti į savanorių pajėgas ar šaulių sąjungą, kur galėtų išeiti nors bazinį jaunojo kario kursą. Tačiau ar leistina konstitucinę praeivolę paversti nekontroliuojama saviveikla? Tai vienas klausimas, į kurį galėtų geriausiai atsakyti patyręs mokesčių kontrolierius. - Ar paspartėtų, pagerėtų, mokesčių surinkimas kokiame nors ministru leidus verslininkams mokėti mokesčius savo nuožūra kiek kas nori ar gali?

Tačiau ne tik piliečius, bet ir specialistus stulbina reformos vykdytojų teisinis - organizacinis neprofesionalumas. Savaimė persasi klausimas, kodėl buvo pirmiau sugriauta veikusi, gal ir nelabai tobulą, šauktinių apmokymo tvarka? Kodėl nebuvo iš anksto patvirtintos Savanorių pajėgų bei Šaulių sąjungos teisės, pareigos, atsakomybė, žinoma, ir finansavimas už Konstitucijos 139 str. vykdymo tęstinumą nauja tvarka?

medeliais ir medžiais. Kur ir kuo kaimynas dirbo niekas nežinojo, tačiau kalbėjo būk jis mokslininkas ir net vadovauja kažkokiam skyriui. Jis laikas nuo laiko atnešdavo man ką nors paskaityti. Atėjo atsiimti paskolinto Kanto. Paklausė ar perskaičiau. Kol išraudusi knisaisi ieškodama kažkur užkūsti filosofo minčių, jis įkaitė ką bauvau parašiusi „prisikėlėjams“... (Bus daugiau)

KONSTITUCIJA UGDO PILIETINĘ SAVIMONĘ

Edmundas Simanaitis

O gal pasekti suomių pavyzdžiu?

Profesinės karo tarnybos ir šauktinių kariuomenės santykis, matyt, būtų keičiamas atsižvelgiant į geopolitinę padėtį regione, o privalomosios karo tarnybos trukmė, atsižvelgiant į finansinį, politinį, nacionalinio saugumo veiksnius, galėtų būti minimali - pora mėnesių arba daugiau.

Tačiau tokį apmokymą turėtų išeiti be išimties visi sveiki jaunuoliai. Reikėtų leisti šauktiniams pasirinkti jiems tinkamą tarnybos metą (mėnesį). Tuo būtų ypač suinteresuoti studentai, kai kurių kitų profesijų žmonės. Piliečiai turi būti apmokyti savignos kurso, nes ne laikas kurtus lakinti, prasidėjus medžioklei.

Savaime suprantama, teigiamai išsispirstų ir kariuomenės rezervo problema. Kaip teigia buvęs kariuomenės vadas gen.mjr. J.Kronkaitis („Voruva“, 2009-08-09) Suomija turi reguliariosios kariuomenės 30 000, o rezervo 350 000 karių. Manychiau, kad panašus santykis 1:11 tikėtų ir Lietuvai.

Triados Šeima- Mokykla- Kariuomenės vaidmuo

Ivykiaai Gruzijoje, kaip ir Čėčėnų Respublikoje Ičkerija, įsakmiai įspėja visas ištrūkusias iš sovietų okupacijos šalis, kad dekolonizacija Rytuose dar nėra populiarė, o atvirksčiai - gausėja imperinės politikos tęstinumo apraiškų. Netruksta raginimų susigrąžinti kadais pagal Stalino - Hitlerio suokalbį užgrobtas nepriklausomų valstybių teritorijas.

Lietuvos narystė NATO ir Europos Sąjungoje - patikimas rytinių sienų saugumo garantas. Tačiau vidaus politikoje spręstinių reikalų nemažėja. Buvome ir esame ES paribio valstybė. Nereikia painioti pagarbos jausmų rusų tautai, patyrusiai skaudžias komunistinės valdžios represijas, su totalitarinių režimų imperiniais kėslais.

Lietuvoje nemaža dalis jaunimo aktyviai dalyvauja patriotinėje, kultūrinėje, sporto veikloje. Atkurta šauktinių kariuomenė be jokios abėjonės labai pagyventų pilietinį ugdymą triadoje Šeima - Mokykla - Kariuomenė. Nenubrauktinas ir Bažnyčios vaidmuo. Drįstu teigti, kad dėl pirmumo varžytųsi Mokykla ir Kariuomenė tuo pačiu padėdama ir Šeimai, kuri nūnai stokoja moralinės ir kitokios paramos.

Ištrauka iš spaudai ruošiamos knygos

“TIKRO LIETUVIO IEŠKOJIMAS”

(Tęsinys)

Filomena Taunytė

Ponui Valiui Inkstui, (kuris iki šiol pats vartosi turtuose, kaip inkstas taukuose) pirmiausiai reikia prikelti savuosius - galvojas. Jis su gauta valdžia ir užgriuvusiomis problemomis vienas nesusidoros, nebent senovės romėnų pavyzdžiu sudarytų triumviratą.

Jeigu “Prikėlimui” pavyktų susitaikyti su ponu Šeriu Ėnu ir pritraukti prie savo partijos veiklos ponį Kazlę Slauskę, triumviratas būtų patrauklus “burokinei” Lietuvai. Jauni, visi su aukštisiais, pažinę gyvenimo sunkumus, matę vargo, bet jau praturtėję. Toks trejetas simbolizuotų tikėjimą, viltį ir meilę. Ponas Šeris Ėnas visapusiškai iširtas kuomet balotiravosi į prezidento postą...

Pono Valio Inksto regimos, (yra ir neregėtų) nuodėmės nėra didelės. Prieš keletą metų be jokio reikalo iškvietė policiją, kai normalūs žmonės jos net su didžiausiu reikalu neišsikviečia. Kažkokiam Žvanguliiui, kuriam piršliavo, pradingo nuotaka. Skelbdamas amžinas vertybes ponas Valius Inkstas turi žinoti, kad padėvėtos nuotakos iš padėvėtų jaunikų negrobiamos. Nežiūrint tokios klaidos, ponas Valius naujoje vyriausybėje, galėtų simbolizuoti tikėjimą. Tikėti ir pasitikėti labiausiai deficitinės gėrybės.

Būsimo vyriausybės ir seimo darbe be abejo dalyvaus daug operos ir baletu, bei dramos teatrų aktorių, - svajojam. - Dirbdami savo teisioginį darbą, jie išmoksta persikūnyti, todėl persikūniuje į doriausius valdčiuosius, išrinkti vieną kadenciją iškentės nesugadine. Antrai

kadencijai nieko nebeperrinkti. Nustatyta, kad per dvi kadencijas susigandina devyniasdešimt procentų išrinktųjų, o susigandinę seime, kaip ir kalėjime nebepasitaiso.

Savo apmąstymus su pasiūlymais gražiai surašiau ir ruošiausi įteikti naujos partijos vadams jų steigiamojo susirinkimo metu.

“Prikėlimo” suvažiavimo dieną, atsikėliau anksčiau. Nusiprausiau, susišukavau, gražiau apsiengiauju. Prižadinus artimuosius paskaičiau jiems parengtą projektą ir paprašiau nuvežti į suvažiavimą. Tuomet ir prasidėjo.

... Turėk proto? Kaip tu atrodei? Gal ten įleis tik apsinuoginusias. Gal tik su stringais? Ar žinai kas yra stringai? Pagalvok kaip mums jaustis?

- Jauskitės kaip norit, - pasakiau. - Vežkite.

Jie susižvalgė. Ilgai krapštėsi prie durų, kažką šnabždėdosi. Grįžė pranešė būk durys užsikirtę, būk reikia kvieisti meistrą.

... Vietoj meistro, kai steigiamasis “Prikėlimo” suvažiavimas jau buvo besibaigias, durys pačios atsivėrė kaimynui. Tai buvo penkiasdešimtmetis neišvaizdus liesas žmogus. Niekada nebuvau jo mačius su kaklaraiščiu ar kostiumu. Visada su megstiniu, senais batais, nemadingai apkirptais retais plaukeliais. Sekmadeniais nekeisdamas aprangos, jis aplink mūsų daugiabutį sodindavo medžius. Juos laistydamo, raišiodavo. Nemažai jų pradingdavo, bet nemažai liko. Jo dėka mūsų kiemas vasaros metu žaliavo įvairiausių rūšių

SAVIPEIKA NEPAINIOTINA SU TAUTOS KULTŪRA

Benaršant internete dėmesį patraukė Marijampolės savivaldybės tarybos nario, LSDS pirmininko pavaduotojo Gedimino Akelaičio straipsnis „Auka paminklui turi tapti atsaku į valdžios cinizmą“. Žiniasklaidoje buvo skelbta, kad rugsėjo 6 d. Marijampolėje buvo iškilmingai atidengtas paminklas lietuvių Tautai, lietuvių Kalbai ir Lietuvos 1000-mečiui.

Ar iš tiesų vykdoma „valstybės, tautos, kalbos naikinimo politika“?

„Sukūrę valstybę, tironų buvome dalijami, perdalijami, pasidalijami, o pastarąjį dvidešimtmetį vadinamasis „tautos elitais“ nuo Maskvos iki Briuselio, nuo dujų, naftos iki eurų ir šokolado vykdė atvirą valstybės, tautos, kalbos naikinimo politiką.“- teigia ilgametis Marijampolės savivaldybės politikas, pareigūnas gydytojas G. Akelaitis.

Nejaugi autorius priskiria „tautos elitui“, vykdytams „atvirą valstybės, tautos, kalbos naikinimo politiką“, visus renkamosios valdžios, būtent, Seimo, savivaldos ir Vyriausybės pareigūnus?

Nejaugi autorius nori įpiršti skaitytojui teiginį, kad per „pastarąjį dvidešimtmetį“ t.y. nuo 1989 m. iki 2009 m. buvo „naikinama Lietuvos valstybė, lietuvių tauta, lietuvių kalba“, kurios buvo išlikusios (o gal sukurtos?) per pusę amžiaus trukusią sovietų okupaciją?

„Tai būtų atsakas į valdžios cinizmą ir nedovanotiną požiūrį į kalbą ir tautą,“ - agituoja autorius, tarsi, ragindamas unikalaus paminklo atidengimo iškilmes paversti pasirikavimais ir demagogijos spektakliu?

Be to, kam naudinga peikti Briuselį, kai Antrosios Lietuvos Respublikos valstybingumo garantas yra brandi pilietinė visuomenė, NATO ir ES? Negi trokštama kokio nors „kniaziaus“ titulo? Kai kam pavyko tai pasiekti.

Paminklo sukūrimui auokojo Savivaldybė, Vyriausybė ir visuomenė

Internetė ir spaudoje gausu žinučių, kad marijampolietiško skulptoriaus Kęstučio Balčiūno sukurtas paminklas kainavo apie 2,5 mln.lt, kad dalį lėšų skyrė Lietuvos Vyriausybė, berods 100 tūkst. O Marijampolės savivaldybė, kaip ir pridėra paminklo statybos iniciatorei skyrė apie 1,5 mln. lt, tačiau dar pusę milijono trūkstama. Mat, sumanymas pastatyti paminklą Tautai ir Kalbai kilo Sąjūdžio metais, būtent, 1989-aisiais, o įgyvendinimas užsitęsė.

Į priekiaštus dėl paminklo kūrimo ir statymo sunkmečio sąlygomis trumpai ir dalykiškai atsakė Marijampolės savivaldybės meras Vidmantas Brazys: „Dabartiniu laiku niekas ir nepradėtų statyti. Pinigų niekada nebūna per daug. Tačiau tai, ką pradėjome, būtina užbaigti. Prieš trejus metus supirkome medžiagas, iš Kinijos pargabenome granitą, todėl nebuvo kur trauktis“.

Pareigūnui derėtų užuot peikus, rodyti asmeninį pavyzdį

Nereikėtų menkinti valdžios, šiuo atveju - Vyriausybės ir Marijampolės savivaldybės, vaidmens ir indėlio į paminklo kūrimą, o atvirai - nuoširdžiai padėkoti. Kita vertus, keistoka, kai ilgametis savivaldos pareigūnas G. Akelaitis, taigi valdžios atstovas, ima peikti valdžią, kuriai ir jis pats priklauso.

Jonavojė Santarvės aikštėje buvo atidengtas paminklas vienam iš lietuvių raštijos pradininkų Abraomui Kulviečiui, iškiliam XVI amžiaus šviesuoliui.

„Šiuo nelengvu laikotarpiu, kai ir buvusi, ir esama vyriausybė atiminėja pinigus iš piliečių, vaikų, ligonių, verslininkų, kai užmirštami Jėzaus žodžiai: „Buvau alkanas, o jūs manęs nepamaitinote“ (Evangeliija pagal Matą), ir kai „vargšų engimas ir nesumokėjimas darbuotojui jo atlygio“ nelaikoma nuodėme, verta tik dangaus keršto“. Citata skamba kaip tribunolo nuosprendis.

Bendrapiliečiams netiktų abejoti G. Akelaičio nuoširdumu, kai jis imasi aiškinti Evangeliją, reikalaujamas dangaus keršto demokratiškai išrinktomis ir sudarytomis Vyriausybėms, tikriausiai ir Marijampolės savivaldybei. Tačiau patyrusiam savivaldybės politikui, žinančiam kad sunkmetis prasidėjo ne Lietuvoje, kad globalinį sunkmetį įveikti galima tik bendromis pastangomis, vertėjo užuot neargumentuotai kritikavus savo kolegas - visų rangų valdžios atstovus, paaiškinti skaitytojui, taigi ir rinkėjams, kaip jam pačiam sekasi darbuotis šioje srityje. Juk ir be įrodinėjimų aišku, kad kiekviena valdžia gali duoti tik tada, kai išdasa nėra tuščias. Galbūt Marijampolės pavyzdžiui pasektų kitos savivaldybės, o ir dabartinė Vyriausybė pasimokytų iš sūduviečių patirties.

Ar kenkia sveikatai „propagandos dviračių“ pėdalai?

Kreivai šypstelti norisi dėl menamo priekaišto dabartiniam Premjerui ir jo bendraminčiams, „kurie mina propagandos dviračių pėdalus asfaltuotais keliais“, bet...

Vargu ar rasime Europoje dar bent vieną vyriausybės vadovą, kuris kasmet savo atostogas praleistų ant dviračio balnelio, o ne Maljorkoje ar Bahamų salose. Beje, Lietuvos medikai iki šiol viešai nesityčiodavo iš bendrapiliečių kultivuojančių dviračių sportą, o skatindavo sportuoti, žaisti, plaukioti, bėgioti ir pan. Nejaugi Marijampolėje išimtis? Beje, šia „dviračio nuodėme“ esu prasikaltęs ir aš - daugelį metų myniau....

Tiesiog knieti paklausti, kiek Sūduvos sostinės savivaldybininkų, o ir medikų, užsiima tokia dviračių sporto propaganda, kaip Premjeras? Jei susidaro bent kuopa dviratininkų, tai tokiu atveju pasiūlyti iš pavienių ar grupinių sportuojančių pareigūnų gal ir tiktų, tačiau tik geranoriškai šypsantis. Premjerą pralenkęs, pėdalų mynėjas vertas būtų vyriausybinių apdovanojimo. O dalykiška, konstruktyvi Vyriausybės veiksmų kritika būtų labai naudinga.

Pagarba Tautos istorijai ir kultūrai

Belieka padėkoti Marijampolės savivaldybei ir skulptoriui Kęstučiui

Marijampolės pasididžiavimas – skolon

Marijampolėje iškilmingai buvo atidengtas paminklas lietuvių tautai, kalbai ir Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečiui (rugsėjo 6). Per 2,5 mln. litų kainavęs ir savivaldybę į skolas įklampinęs paminklas sukėlė prieštaringas gyventojų diskusijas.

Praciviai galėjo stebėti, kaip atliekami paskutiniai baigiamo montuoti paminklo darbai. Priešais

savivaldybės administracijos langus iškilusio beveik 20 metrų aukščio monumento autorius - marijampolietis skulptorius Kęstutis Balčiūnas.

Vienintelis Europoje

„Tokio paminklo kalbai ir tautai Europoje niekur nėra“, - ne vienus metus trukusiu darbu didžiavosi paminklo autorius. Anot jo, skulptūrinė kompozicija jis siekė įprasminti Suvalkijos krašto ir visos Lietuvos tautinės savimonės bei kalbos puoselėtojų indėlį išsaugant kalbą, kultūrą ir tautiškumą.

„Nuo keturkampio pagrindo, simbolizuojančio keturis Lietuvos etninis regionus, į viršų kylanti sraigtinė kolona yra tarsi tautos kelias į išlikimą. Granitinės kolonos viršuje esantis metalinis raitelis ant žirgo - tai lietuvių tautos nenutrūkstamas veržimasis į ateitį“, - kalbėdamas apie savo kūrinį teigė K. Balčiūnas.

Balčiūnui už įspūdingo paminklo Tautai, Kalbai ir Lietuvos Tūkstantmečiui sukūrimą. Neatsitiktinai šių metų birželio 21 d. Jonavojė Santarvės aikštėje buvo atidengtas paminklas vienam iš lietuvių raštijos pradininkų Abraomui Kulviečiui, iškiliam XVI amžiaus šviesuoliui. A. Kulvietis - teisės daktaras, dvi metus aukštesniosios mokyklos steigėjas Vilniuje, vėliau Karaliaučiaus universiteto graikų ir hebrajų kalbų profesorius. Jis kalbėjo, lietuvių, lenkų, lotynų, graikų, hebrajų, vokiečių, italų, senprūsų ir kt. kalbomis. Galiausiai A. Kulvietis suvokė, kad krikščionių tikėjimo tiesas reikia skelbti ir platinėti gimtąja kalba, todėl ėmėsi rengti lietuvių raštijos pradmenis. Pasikvietė į Vilnių žemaitį M. Mažvydą dęstyti lietuvių kalbą jo įsteigtoje mokykloje. Šių dvių asmenybių bendravimas buvo vaisingas. Kai A. Kulvietis, sugrįžęs į savo tėviškę Kulvoje, po sunkios ligos mirė. M. Mažvydas Kulvos dvare tęsė pradėtą lietuvių raštijos tobulinimo darbą. Čia buvo rengiama spaudai pirmoji lietuviška knyga.

Paminklo A. Kulviečiui autoriai - prof. Konstantinas Bogdanas ir jam talkinęs skulptorius Mindaugas Šnipas. Paminklo sukūrimo ir pastatymo išlaidas padengė AB koncerno „Achemos grupė“ prezidentas Bronislovas Lubys. Tai sektinas pavyzdys verslo elitui - remti tautinę kultūrą ne tik morališkai. Turtas savininką įpareigoja ir pilietine prasme. Jonavos ir Marijampolės centrinėse aikštėse pastatyti paminklai simbolizuoja piliečių visuomenės reikiamą gilią pagarbą Tautos istorijai ir kultūrai.

Edmundas Simanaitis

Marijampolėje iškilio paminklas lietuvių tautai, kalbai ir Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečiui © „Lietuvos Žinios“

Vienas paminklo kalbai ir tautai idėjos sumanytojų, Marijampolėje Seimo nariu tris kartus rinktas Algis Rimas LŽ sakė, kad tai - dalis jo rinkiminės programos.

Trūksta 1 mln. litų

Prieš keletą metų, kai Marijampolėje buvo tik brandinama paminklo idėja, žadėta pastatyti ne granitinę koloną su metaliniu jaunuoliu ant žirgo, o gerokai kuklesnę „plunksną“. Ilgainiui jos buvo atsisakyta, motyvuojant tuo, kad paminklas nebūtų toks didingas. Tačiau dabar per 2,5 mln. litų kainavusi „didybė“ Marijampolės savivaldybę įklampino į skolas. Iš valstybės biudžeto projektavimo darbas buvo skirta 100 tūkst. litų. Dar beveik 1,5 mln. litų atseikėta iš Marijampolės savivaldybės biudžeto.

„Trūkstamą 1 mln. litų renkame iš aukotojų. Tai darysime iki metų pabaigos, tad skola turėtų sumažėti“, - kalbėjo Marijampolės savivaldybės meras Vidmantas Brazys. Jo pavarde jau iškalta ant postamento pagrindo drauge su dar keliolika paminklų statyti paaukojusių po tūkstantį ar daugiau litų. Iš pavienių aukotojų, tarp kurių vienas kitas Marijampolės verslininkas, bankininkas bei valdininkas, yra surinkta mažiau nei 100 tūkst. litų. Beveik tiek pat pinigų tikimasi surinkti rytoj vyksiančio labdaros koncerto metu. Kokiomis lėšomis bus padengta likusi skola, savivaldybės vadovai kol kas nežino.

Nuomonės išsiskyrė

Paminklas kalbai ir tautai pastatytas Marijampolės centre, prieš mėnesį pradėtoje rekonstruoti J. Basanavičiaus aikštėje. Jo kilimą stebėję marijampolietiai nebuvo vieningos nuomonės, ar tokio statinio miestui reikėjo. Irena M. LŽ teigė nenusiteikusi prieš pačią paminklo idėją, tačiau dabar nelabai suprantanti jo formos. „Kol buvo vien kolona, be raitelio, dar buvo neblogas paminklas. Raitelis, kol nebuvo aukštai užkeltas, taip pat man patiko“, - kalbėjo moteris.

Kita J. Basanavičiaus aikštėje kalbinta marijampolietė prasiarė, kad raitelis galėtų būti užkeltas ant neaukšto postamento, tuomet pats paminklas nebūtų toks dirbtinai pompastiškas. Pasak moters, paminklui labiau tiktų vieta kokiame nors skvere, kur daug žalumos, kur ji būtų galima gal net rankomis paliesti.

Tačiau ne visi LŽ kalbinti Suvalkijos sostinės gyventojai buvo nusiteikę kritiškai. Kiti tikino K. Balčiūno kūriniu esą labai patenkinti. „Tokio paminklo mes seniai laukėme - jis buvo būtinas“, - teigė kalbintieji. Tarp jų ir Marijampolės istoriją tyrinėjantis Kęstutis Subačius.

Kazys Kazakevičius, „Lietuvos Žinios“ ir „Delfi“

Ligija Žilevičienė (Tešinys)

- Savo knygoje „Kiek sveria siela“, kaip ir kitose trijose, pateikiate daug visokių gydymo patarimų, gydomųjų tepalų ir mikstūrų receptų. Tačiau dar nesugalvoti antpilai, kaip gydyti smarkiai šluobuojančią visuomenės moralę, dvasios piktžaides. Tad ką daryti?

- Man atrodo, kad televizijoje vadovaujančias vietas užima kažkokia psichine negalia sergantys žmonės, kuriems atrodo, kad nieko kito nereikia, kaip tik sekso, nuogybių, kvailumo. Ir kai Seimo nariai pieštukams ir trintukams per mėnesį gauna po 6 tūkst., o tikras kūrėjas tiek gauna už savo dvejų metų darbą, tai yra baisu. Kažkoks nenormalumas įsiveisęs.

- Mano septynmetė anūkė nusipirko vaikišką žurnalą, prie kurio pridėta dėžutė, o toje dėžutėje, atsiprašant, išmatas imituojantis klampus, lipnus rudas skystis ir jame besirausiančios kirmėlės. Nebeįmanau nei ką sakyti, argi tokie „žaislai“ lavina vaikų estetinį skonį?

- Jūs patvirtinat manō žodžius, kad kažkokie nenormalūs žmonės, su nenormaliai iškreipta galvose, sergantys kokia tai psichopatija įlindo į TV, į dienraščius ir šitokius dalykus gali prapaguoti jaunimui.

Dabar mūsų trylikametēm mergaitēm rekomenduojama pasiskiepyti nuo gimdos vėžio. Gimdos

Vaižganto premija - Filomenai Taunytei

vėžiu apsikrečiama, jeigu santykiuojama su nesvariu vyriškiu. Skiepinimas veikia 5 metus, tada, kai mergaitei sueina septyniolika, skiepinimo poveikis baigiasi. Juk tokio amžiaus mergaitė yra dar vaikas, kuriam dar nereikia jokių lytinių santykių. Baisus dalykas, kai yra lytinis švietimas, bet nėra lytinio auklėjimo. Kuo skiriasi švietimas nuo auklėjimo? Švietimas yra tai, kad atsisedęs aiškini, jog yra homoseksualai, lesbietės, jie daro taip, taip, yra dar kažkokie ir t.t. Išgirdę tokią paskaitą vaikiukai, kvailos galvelės, eina į tualetą viens su kitu bandyti ir kikeną. Tai yra ne lytinis švietimas, o lytinis ištvirkimas. Galima apie tai papasakoti, bet tik paskutinėse klasėse, kai žmogus jau subrendęs.

Yra lytinių išsigimimų, visi tai pripažįsta, bet jį nereikia įtraukti vaikų. Aš pažįstu du tikrus homoseksualus ir, duok Viešpatie, jeigu mes visi būtume tokie, kaip tie mano pažįstami. Tai yra puikiausi žmonės. Pagaliau yra puikii žmonių, kurie, turėdami tą iškreiptą orientaciją, pragyveno vienišo žmogaus gyvenimą, paliko nemirtingų kūrinų ir jiems nereikėjo jokių demonstracijų. Man atrodo, kad homoseksualai yra įlindę į pačius aukščiausius postus

ir nori ką tai įrodyti arba nori ištvirkinti pasaulį, jaunimą.

- Skatytojus intriguoja Jūsų naujausios knygos pavadinimas. Tad kiek ji sveria žmogaus siela?

- Aš šitoj knygoj rašau, kad doro žmogaus siela turi nieko nesverti, o jeigu ji sveria labai daug, tai yra blogai, nes siela ap sunkinta nuodėmių. Tai labai platus klausimas. Reikėtų kalbėti apie sielos vystymąsi, vaikų auklėjimą, apie tai, kaip galima blogą genetiką pakeisti ir žmogų galbūt užauginti nenusikaltėliu. O šiuo metu viskas, atrodo, daroma priešingai. Nežmoniškai nekontroliuojamas alkoholio vartojimas, jis nepriveda prie gero ir toliau gadina mūsų šalį. Alkoholio vartojimas turi būti valstybės monopolis, o šiuo metu jis atiduotas privatiniams. Tai didelė bėda ir gėda visoms buvusioms mūsų valdžioms. Mane kankina ir įžeidžia tai, kad „Stiliuje“, „Žmonėse“ rašoma apie išpuočiusius žmones, „elitą“, kurie savo turtus sukaupe beveik taip pat, kaip ir nusikaltėliai. Bet tegul tie žmonės nesėdi bažnyčioje pirmuose suoluose, o pasibarstę plaukus pelenais, tegul stovi prie bažnyčios durų, tegul tyliai sau tūno. Pakrapins kunigas eidamas - gerai, nepakrapins, ir nereikia. Jiems yra

dėl ko atgailauti ir jie bažnyčioje neturi būti pagerbti.

Motina Teresė yra pasakiusi: „Neieškokite šventumo žmonėse. Jeigu žmogus padaro bent kokį gerą darbą, parodo bent kokią artimo meilę, jau jis yra sėktinas ir doras“.

Man atrodo, kad muvi esam gana doros lietuvės, bet pasakyti, kad mes esam kažkokios šventos, tai jau ne. Ir į bažnyčią nenuėinam, bet ne tai svarbiausia. Vistiek stengiesi žmogus, kad nenuskriaustum kito, kad neužgautum, kad nepasinaudotum savo padėtimi. Bent jau aš visą gyvenimą taip stengiausi. Gal tai man ir pavyko, nes kažkokių sąžinės priekaištų neturiu.

- Ačiū ir sėkmės Jums gydančiam nuo visokių nedorybių.

Juozas Tumo - Vaižganto premija įsteigta 2002 metais, minint Lietuvos rašytojų ir žurnalistų sąjungos 80-metį. Filomena Taunytė yra septintoji šios premijos laureatė. Pirmasis Vaižganto premija buvo apdovanotas Gintautas Iešmantas, už sėkmingą literatūros ir žurnalistikos darbą. 2003 m. laureatu tapo Rimantas Vanagas, už meninių apybraižų knygą „Iš vieversių gyvenimo“. 2004 metų laureatė - Gintarė Adomaitytė, jai premija paskirta už knygą „Kelio dulke, baltos rožės: Apie palaimintąjį Jurgį Matulaitį“. 2005 m. premija paskirta Lainonui Tapinui už knygą „Prarasto laik nebūna“, 2006 m. - Viktorijai Dauotytei už knygą „Žmogus ir jo kalnis“. 2007 m. laureatas - Jonas Mikilinskas, premijuotas už knygą „Kodėl yra taip, kaip yra“.

Nors pinigine premija išraiška yra labai kukli, tačiau Vaižganto premija yra viena garbingiausių iš visų Lietuvoje skiriamų literatūros premijų.

Iš Australijos lietuvių istorijos...

Lietuvių Namai Šiaurės Geelonge

(Tešinys)

Tuometiniam Australijos Lietuvių Bendruomenės Geelongo apylinkės valdybos pirmininkui Stasiui Šutui, išnagrinėjusiam visas statybos pinkles, gavo patarimą, kad neapsimoka atstatyti pastatą, nes jis buvo per mažai apdraustas.

Reikėjo daug pastangų ir laiko, kol pagaliau padėgėliai išsinuomavo iš miesto savivaldybės patogią salę su gražiais vaizdais Bell Post Hill Parke.

Pirmo dešimtuko įnašas į Lietuvių Namus buvo didelis. Organizaciniame pirmoje ir antroje statyboje, a.a. Č. Valodka išdirbo 620 valandų, A. Baltrūnas išdirbo 784 valandų, J. Gailius 511 valandų. Pradedant papildinimo statybą nuvalyta 12,000 plytų. Labai daug darbo įdėjo F. Andriukonis, išmūrydamas tarp sienius, išdirbęs 753 valandų, Juozas Rapkauskas palikime aukojo vestibulio duris, kurių kaina virš \$10,000.

Geelongas šiandien

Neliko lietuvių ir namų Šiaurės Geelonge, bet gyvenimas ir išnuomuose patalpose einasi labai gerai. Turime gerą ir darbščią Apylinkės valdybą, kurią sudaro Stasys Šutas, Kajetonas Starinskas, Genė Valaitienė, Vytas Brenner ir Jonas Obeliūnas. Turime net dvi tautinių šokių grupes - „Gegutė“, kuri veikia apie 30 metų. „Gegutei“ vadovauja

Abu iš pirmųjų lietuvių Šiaurės Geelonge. J. Gailius sveikina Kazimierą Šimkevičių su 75-tu gimtadieniu, ką tik Lietuvai atgavus Nepriklausomybę

Regina Bindokienė. „Linus“ grupė vadovauja Loreta Čižauskaitė-Tigani.

Choras „Viltis“ gražiai veikia su vadove Aldona Lipšyte-Scano ir daug metų klausomės balsingų dainininkų: „Sekstetas“ - „Aidai“.

Nuo naujakurstės laikų sėkmingai veikia sporto klubas „Vytytis“. Stebėjome žaidžiant tėvus, vėliau vaikus, o dabar anūkus. Tai dėka susipratusių sportininkų ir vadovybių kurie dabar sudaro valdybą: Alex Wasak, Stan Rebis, Simon Jovic, Petras Obeliūnas, Liucija Volodkaitė-Koszela ir M. Watach.

Veikia „Skautų Židinytis“ -

Parengė Juozas Gailius

tėvūnas K. Starinskas ir kancleris Vytas Mačiulis, kuris taip pat vadovauja skautų „Šatrijos“ tuntu.

Veikia lietuviška radio valandėlė, kurią puikiai praveda Irena Stumbrienė ir Stasė Lipšienė.

Per 60 metų ne tik Šiaurės Geelonge daug kas pasikeitė. Praradome daug taurių lietuvių, bet ir Geelongas pasidarė didmiestis. Tik pervažiuoti per Geelongą trukdo 30-šimt sustojimo švielių. Vietinė spauda paskelbė, kad atidarytas naujas lanko kelias, 100 km greičiu važiuojantiems į pajūrius sutaupys 40 minučių, bet to saugsnis judėjimas. Dabartiniu metu dauguma lietuvių kilmės apsigyveno Newtown ir West Geelong priemiesčiuose. Daugumoje yra mišrios šeimos.

Prisiminimai iš Šiaurės Geelongo ruožo

Naujakurstėje J. Gailius nusipirko sklypą Victoria St. Draugas pastatė jam namą ir užregistravo savo vardu. Pagvenęs pardavė ir abudu gerai uždirbo.

Senas rangovas sukaldė stulpiukus į žemę ant savo sklypo ir pastatė mažą namuką. Vėliau apdraudė didele suma. Kilus gaisrui namukas gerai apdegė, šeimininkas norėjo gauti pinigų, bet draudimo įstaiga pastatė jam namuką.

Kartą, eismo nelaimėje skirtingu laiku žuvo jaunas vyras ir mergaitė.

Pagyvenęs vyras paprašė draugą pabūti vertėju, rašant sklypo ir namo palikimo testamentą.

Advokatas paaiškino, kad jau trys metai kaip jis neturi namo ir nemoka jokių mokesčių. Vertėjui užtruko 6 mėnesius atitaisyti klaidą. Blogiausia, kad buvęs šeimininkas neturėjo dolerių, o dokumentams pasirašė būdams neblaiviame stovyje. Viskas susitvarkė ir abu liko patenkinti.

Mišrios šeimos vyras susirašinėjo su Lietuvoje esančia seserimi. Žmonai aiškino, ką sesutė rašo, - viskas buvo gerai. Kartą atėjo vyro draugas, lietuvis. Žmona paprašė, kad perskaitytų vyro sesers laišką, nes vyras dar buvo darbe. Paaikėjo, kad dukra rašė tėvi, nes Lietuvoje jau te buvo vedęs. Vedybos su svetimtaute baigėsi skirtybomis. Vėliau atsirado daugiau skirtybų, daugumoje dėl vyrų kaltės ir dėl kitų priežasčių.

Iš pirmųjų naujakurių, paliko tik vienas namas, kuriame šiandieną gyvena buvusi Meilutė Jankutė, sukūrusi šeimą su Vyta Bindoku. Jie pasistatė du namus ir užaugino tris sūnus. Dabar, sukūrę savo šeimą, gyvena kituose rajonuose. Seneliai liko ištikimi Šiaurės Geelongui.

Dar yra pora namų, kuriuose gyvena brandaus amžiaus lietuviai, kiek vėliau atvažiavę pas gimines iš Anglijos ir Lietuvos.

Buvę Lietuvių Namai galėtų daug ką papasakoti, bet viskas sudegė...

(Pabaiga)

KELIONĖS ĮSPŪDŽIAI...

Birželio 24 iš Vilniaus, Vivulskio gatvės mums skirtas autobusas, pajudėjo Panevėžio link. Pro autobuso langus žvalgėmės į bundantį rytą.

Pirmas mūsų sustojimas netoli Anykščių. Užskome aplankyti mūsų lietuvių literatūros klasiko Jono Biliūno kapo ir paminklo. Kapas randasi ant Liūdiškių kalvos. Ši kalva senųjų anykštėnų vadinta Smėliakalniu. Anykščių "Sahara", nes buvusi plika, pustoma vėjo, be medžių.

Mūsų klasikas pasirinko būtent šią kalvą. Savo testamente jis prašė:

*Kai numirsiu, mane pakaskit
Ant Šventosios upės kranto:
Kad matytų kapas sodžių,
Kūdikėlis kur užaugau.*

*Tu, Julyte, mano kapą
Žolynėliais apkaišyk,
Tarp rožių ir lelijų
Man kryželį pastatyk.*

J. Biliūnas gimęs 1879-1907. Jo atminimui pastatytas paminklas 1958.

Kurie nepabūgo nuovargio, užlipo laiptais į kalvą, aplankė J. Biliūno kapavietę ir paminklą. Kai kurie ieškojo žemuogių A. Baranausko aprašytame "Anykščių šilelyje". Kai kurie ilsėjosi ant suolelių, klausėsi pušų ošimo, gėrėjosi lengvu vėjo pūstelėjimu...

Aplankėme Arklio muziejų. Pietus valgėme malonioje aplinkoje. Aplinka nuostabi, padavėjos malonios merginos pasipuošusios lietuviškais senoviniais rūbais.

Į Panevėžį atvykome saulei pakrypus vakarop. Išsibarstėme po viešbučius, mudu nusivėžė draugai į savo kaimo sodybą, esančią 15 km už Panevėžio. Rytė visi susirinkome; tai dainininkai ir šokėjai repeticijai.

Labai nusivylėme, nes mūsų koncertas net nebuvo išreklamuotas. Reklamos buvo iš anksto išsiųstos iš Melbourne. Paklausus, kur yra reklamos, buvo atsakyta - namuose. Tik prieš pat koncertą pasirodė reklama, prie pastato. Žiūrovų buvo ne per daugiausia. Būtų buvus pilna salė, nes žmonės turi retą progą veltui pasižiūrėti koncertą, ypač

Griežia Seinų kapelos muzikantai

pagyvenę asmenys. Tai panevėžiečių nuomonė, kurie matė mūsų pasirodymą. Net ir šandien man kyla mintis: - kas trukdė reklamuoti koncertą, kurį parodėme panevėžiečiams? Nemažonai, nes jautėmės lyg per prievartą įsisiūline...

Rytojaus ankstų rytą su lagaminais rinkomės prie autobuso. Kelionė iš Panevėžio, Šiaulių, Kryžiaus Kalno, Kauną, Lazdijus. Be jokių kliūčių įvažiuome į Seinus ir Punkską, Lenkijoje.

Jausmas, lyg būtume Lietuvoje. Jokio skirtumo.

Seinuose mus pasitiko Lenkijos Lietuvių Bendruomenės atstovas Petras Maksimavičius. Turėjome trumpą atokvėpį, nes Seinų jaunimas pasipuošęs tautiniais rūbais laukė mūsų. Jie mums pašoko, padainavo ir kapela nuotaikingai pagrojo. Po trumpo koncerto mus pakvietė rytojaus dieną į Burbiškės Šaškrydį prie Galadusio ežero.

Mus vaišino skaniais valgiais ir gaivinančiais gėrimais bei kvapnia kava ir arbata. Seinų jaunimas maloniai aptarnavo vis paragindami užkandžiai. Malonus priėmimas. Jautėmės laukiami ir pamaloninti.

Kadangi turėjome ilgą kelionę ir jautėmės nuvarę išsiskirstėme, palikę jaunimą pabendravimui...
M. Augustinienė

Kalbamės ir laukiame pietų Arklių muziejuje Anykščiuose...

Pakalbėkime apie sveikatą...

9/10 Laimės

(apie fizinę ir psichinę sveikatą)

Buvusi gydytoja ir skyriaus vedėja, turinti mokslininką vyrą, garbinga dviejų dukterų motina, pasitiko mane prie tų senelių namų durų. Kur dinga visas jos gyvenimo džiaugsmas?

Butai atiduoti dukroms. Jos tarpusavyje riejas dėl turto ir motinos nelanko, į namus net per šventes nenusivėža. Vyras gyvena kaime. Iki autobuso nuo namų - keturi kilometrai. Prireikus greitosios medicinos pagalbos, ši gyvenvietės neranda, žiemą neprivažuoja. Dėl to gydytoja pateko į senelių namus, nors galėtų gyventi šeimoje, nes vaikščioja ir jokio specialaus aptarnavimo jai nereikia. Sako, maistas neblogas. Mano nuomone, - blogas. Kažkokia dviejų rūšių buza, kažkokis kotletas su raudonaisiais burokėliais. Pačiame vidurvasaryje - jokios šviežios daržovės ar vaisiaus. Priežiūra ir maistas ten pensininkui kainuoja penkis šimtus litų, tūkstantį dar primoka valstybė. Įdomu, už ką ir kam? Tėn pakliuvę žmonės nėra vargšai, turi santaupų ir dažnai gerai gyvenančių vaikų, kurie, priversti mokėti už tėvų išlaikymą, bematant vėl pradėtų juos gerbti.

- Jėzau, Jėzau, tik neparašyk, - išsigando aplankyta moteriškė. - Išmes, kur dėsiuos?

Gal, sakau, tokias įstaigas reikia geriau tikrinti. Mažiau remti visokias nevyriausybinės organizacijas (kurių

FILOMENA TAUNYTĖ

vadovai melžia valstybę), o labiau rūpintis nesugebančiais apsiginti žmonėmis. Žinau, kad užsienyje stipresni savarankiškai gyvenantys seneliai rūpinasi neįgaliais, už save dar vyresniais žmonėmis, kuriems sudaromos sąlygos kuo ilgiau gyventi savuose namuose. Kalėdų metu iš visų globos įstaigų neįgalūs seneliai suvežami į savivaldybių rengiamą Kalėdų šventę.

Kodėl mūsų valdžios vyrai, užuot šlaistęsi girti, neapsilanko slaugos ligoninėje ir senelių namuose bei palydos ir „pompos“? Kai ką ten pamatę, suprastų, kad lyties keitimo operacijos ir homoseksualų vedybos gali palaukti. Be burtininkų pagalbos paaiškės, kad tauta, nesirūpinanti vaikais ir seneliais, rizikuoja patekti į juoduosius dangaus sąrašus.

Bemaž trečdalis mūsų visuomenės - seni žmonės arba invalidai. Kai kuriems jų reikalinga valstybės ir artimųjų pagalba, kiti verčiasi patys. Seneliai dažniausiai skriaudžiami, bet tarp jų yra ir tokių, kad nors verk žiūrėdamas, kaip jie kankina aplinkinius, save ir

savo artimuosius. Tokių senių sveikata dar leidžia kibtį prie žmonių, kurie, jų nuomone, turėtų rodyti jiems pagarbą, nors ji buvo tik todėl, kad anksčiau užimtos tam tikros pareigos. Atvejai sunkūs. O seniai - visuomet teisūs. Anot didžiojo ydų žinovo Dž. Svifto, „(seniai) ne tik užsispyrę, įžūlūs, gobšūs, paniurę, tušti garbėtroškos ir plepūs, bet ir nesugebą būti draugiški... Pavydas ir bergždi troškimai yra jų pagrindinės aistros“. Darbas nuo šių ydų išgelbėtu. Tačiau dirbti mūsų šalelėje seneliams uždrausta.

Kai kurie neigia senatvę ir jaudinasi. Klubai, vienijantys vyresnio amžiaus žmones, pavadinami juvenologijos - jaunystės - klubais. Džiūgaujama, jeigu aštuoniolikosmetis tampa tėvu, ir nerimaujama, jeigu tai nutinka penkiolikosmetiui. Skirtumo nėra. Aštuoniolikosmetiui - per vėlai, penkiolikosmetiui - per anksti.

Pripažįstant kūdikystę, jaunystę ir subrendusį amžių, privalu pripažinti ir senatvę - patį garbingiausią ir žmonijai labai reikalingą gyvenimo tarpinį, nes - tai ruduo, kai ateinančioms kartoms atiduodamas subrandintas nugyntų metų derlius. Ruduo gali būti ilgas ir vaisingas, nes žmogaus smegenys, pabudusios visaverčiam mąstymui ir gyvenimui keturiasdešimtais gyvenimo metais, privalo 20 metų ilgiau (nuo 60 iki 80-ties) tarnauti silpnėjant kūno pajėgoms. Taip yra, kur senatvė gerbiama. Turkmėnijos, Uzbekijos kaimuose viską sprendžia senių taryba. Skaniausias maistas -

pirmiausia seniems, o paskui - vaikams. Rytų tautų ilgaamžiškumo priežastis - pagarba seniems žmonėms.

Didelis protinis pajėgumas ir kūrybingumas gyvenimo rudenį neapleido daugelio pasaulyje žinomų žmonių: Voltero, Viktoro Hugo, mūsų filosofo Vydūno.

Gerontologija - gana naujas mokslas apie senėjimą. Tuo rimčiau pradėta domėtis tik prieš penkiasdešimt metų, matyt, dėl to, kad tik senatvei būdingų ligų nėra. Jomis gali sirgti ir daug jaunesni žmonės. Kiekvienas amžiaus tarpnis turi savo jaunystę, brandą ir senatvę. Vaikystę skirstome į kūdikystę, vaikystę ir paauglystę - vaikystės „senatvę“. Aštuoniolikosmetis jaunuolis skiriasi nuo trisdešimtmėčio ar keturiasdešimtmėčio, o šis - nuo penkiasdešimtmėčio savo mąstymu, siekais, išvaizda. Senatvės dėsniai tokie patys:

60-75 metai - senatvės jaunystė;

75-85 metai - senatvės branda;

85 ir daugiau-senatvės ruduo ir žiema.

Senstama nevienodai. Kai kas sensta greičiau, o kai kas mėgsta įsivaizduoti, kad sensta, nors yra visai pajėgus dirbti ir gyventi visavertį gyvenimą. Jaunystėje prikrečiama daugiausia eibių. Ne išimtis ir senatvės jaunystė, nors apie prasidėjusį senėjimą tenka kalbėti gerokai prieš šešiasdešimtmetį, kai prasideda lytinių liaukų funkcijos gesimas. Klimaksas vienodai veikia ir vyrus, ir moteris, tačiau procesas vyksta lėtai, tarsi gamta gailėtųsi senstančio žmogaus ir leistų jam prisitaikyti prie naujo būvio. Gaila, kad ne visiems tą laikotarpį pavyksta gerbinti išgyventi.

ALB GEELONGO APYLINKĖS VISUOTINIS NARIŲ SUSIRINKIMAS

Visuotinis metinis narių susirinkimas įvyks š.m. rugsėjo 27, sekmadienį, 2 val. p.p. Lietuvių Namuose, Beauford St., Pettitt Park, Bell Post Hill. Nario mokestis bus renkamas nuo 1-mos val. p.p. Tik nariai susimokėję nario mokestį turės teisę balsuoti.

Po susirinkimo, visi yra kviečiami pasilikti kavutei ir užkandžiams. Kviečiame visus dalyvauti.

ALB Geelongo Apylinkės Valdyba

PRANEŠIMAS SKAUTININKAMS

Melbourn ir Geelongo skautininkų Ramovės sueiga įvyks sekmadienį, spalio 11 sekančia ciga:

11 val šv. Mišios už mirusius skautininkus šv. Marijos Jūros Žvaigždės bažnyčioje (St. Mary's Star of the Sea, West Melbourne). Po šv. Mišių renkames į Melbourne Lietuvių Namus pietums.

Maloniai kviečiame visus narius ir prijaudiančius dalyvauti šioje sueigoje.

Lietuvos vardo paminėjimo Tūkstantmečio jubiliejaus proga...
kviečiame visus dalyvauti Nuotraukų konkurse -

LIETUVA IŠ ARTI - RĖGĖTA LIETUVA

Maloniai prašome suinteresuotus atsiųsti iki penkių savo fotografuotas nuotraukas Lietuvoje - gali būti įvairiom temom - žmonių, švenčių, gamtos ar miesto vaizdų nuotraukos.

Bus žiūrovų premija už mėgiamiausią nuotrauką ir konkurso komisijos premijos. Viena premija bus skiriama vaikams/jaunimui iki 17 metų.

Nuotraukų paroda vyks spalio 18 ir 25 dienomis, Melbourne Lietuvių Namuose. Premijų įteikimas vyks spalio 25.

Nuotraukas prašome pristatyti Lietuvių Namuose iki spalio 11 arba atsiųsti šiuo adresu:

2/6 Niki Court, EAST BENTLEIGH VIC 3165

Rengėjai

Melbourn "Dainos Sambūrio" pranešimas - kvietimas

Šių metų lapkričio 22 Melbourn choras "Dainos Sambūris" švęs savo choro 60-metų jubiliejų.

Choro repeticijos vyksta antradieniais 6.30 val. vak. Lietuvių Namuose.

"Dainos Sambūris" kviečia buvusius choristus prisijungti prie choro ir šia proga kartu padainuoti žinomų dainelių.

Lauksime...

Melbourn "Dainos Sambūrio" pirmininkė, Danutė Lynikienė

PRANEŠIMAS DĖL PASŲ IŠDAVIMO (KEITIMO)

Nuo 2009 m. birželio 28 d. pasikeitė Lietuvos Respublikos pasų išdavimo tvarka. Visi Lietuvos Respublikos pasai turės turėti integruotą biometrines informaciją su asmens pirštų antspaudais ir nuotrauka.

Generalinis konsulas Melburne neturi įrangos reikalingos asmens pirštų antspaudų skanavimui, todėl nebegalės priimti prašymų dėl pasų išdavimo (keitimo). Laikinau Australijoje pasikeisti Lietuvos pasą bus neįmanoma.

Piliečiai norintys pakeisti savo pasą turi kreiptis į Lietuvos Respublikos Ambasadą Japonijoje. Dėl tolimesnių klausimų kreipkitės į - p. Jolantą Vitkauskaitę, Attache, Embassy of the Republic of Lithuania to Australia 3-7-18, Moto-Azabu, Minato-ku, Tokyo 106-0046, JAPAN

Ph: + 81 3 3408 5091

Fax: + 81 3 3408 5092

e-mail: consul@lithemb.or.jp

Andrius Žilinskas

Garbės generalinis konsulas Melburne

MELBOURNO LIETUVIŲ BAŽNYTINIO CHORO REPETICIJOS jau prasidėjo sekmadieniais, 10.30 val. ryto, prieš 12 val. šv. Mišių, Lietuvių Namuose. Kviečiame suinteresuotus prisijungti prie choro - Vadovė Zita Prasmūtaitė, tel. 95713775. Sakoma, kad kas gieda, dvigubai meldžiasi, o dalyvaujant chore linksmesnė veikla, naujų draugų tarpe.

MELBOURNO LIETUVIŲ KATALIKŲ MOTERŲ DRAUGIJA kviečia naujas nares prisijungti prie gražios prasmingos veiklos. Pirmininkė Rasa Statkuvienė, tel. 9891 6533. Kuo daugiau mūsų gretose, tuo stipresnė veikla.

Kunigo Povilo Martūzos dešimties mirties metinės

Katalikų Kultūros Draugija praneša, kad Sydnėjaus lietuviams pamaldos buvo sekmadienį, rugsėjo 20 d, 11.30 val St. Joachim's Bažnyčioje, Lidcombe. Šv. Mišias aukojo kunigas Stankevičius.

Prieš 10 metų, 1999.10.14 Sydnėje mirė kun. Povilas Martūzas - pastovus ir paskutinis kunigas aptarnavęs Sydnėjaus lietuvius. Šiose pamaldose prisiminta ir pasimelsta už a.a. kun. Martūzos vėlę.

1971 m.

1995 m.

kunigas Povilas Martūzas

Darbas ant geležinkelių linijos, asbesto fabrike ir vėliau vištų ūkyje.

Baigęs sutartį, Povilas atvyko į Melbourną. Darbą gavo šokolado sandelyje. Pakelyje praeidamas pro šv. Pranciškaus bažnyčią susipažinęs su broliukais 1952 m. stojo kandidatu į broliukus. Pradėjo ruošti į Kunigų seminariją. Nelaimė - apsirgo džiova ir iškeltas į tuberkuliozės sanatoriją. Pagijęs, gavo pakvietimą studijuoti šv. Kazimiero Kolegijoje Romoje. Remiamas Australijos ir Amerikos lietuvių - ypatingai vieno gydytojo šeima, pavardės neprisimenu, kurių sūnus žuvo autoavarijoje.

Baigė seminariją ir 1962.12.22 išventintas į kunigus. Kun. Antanas Deksnys, vienas iš kun. Povilo rėmėjų iškviė Povilą į St Louis lietuvių parapiją. Neprigijęs ten 1963 metais per Kalėdas sugrįžo į Australiją ir koncelebruoja su kunigu Butkum šv. Kalėdų Mišias.

Gyvenimo audringuose keliuose kun. Povilas paveiktas didelės auto avarijos. Dalinai pasveikęs įsigijo kompiuterį ir pasidarė kompiuteriu sąvamosklis specialistas programuotojas. (Trumpam padėjo prie "Tėviškės Aidių" laikraščio kompiuterio programos.)

Paskutinius du metus, kunigas Povilas kad ir sirgdamas dar aukodavo lietuviams mišias ir aplankydavo Newcastle, Wollongong ir Canberros lietuvius. Pablogėjęs sveikatai, buvo paguldytas Concord ligoninėje ir rugsėjo 14 d. užmerkė išvargasias akis.

Laidojamas šv. Joachim bažnyčioje, rugsėjo 21., 1999 metais Laidotuvėse aukojo gedulingas šv. Mišias Sydnėjaus Archivyskupas kardinolas Edward Clancy, jo sekretorius Fr. Calvin, Katalikų Imigracijos Departamento direktorius vysk. David Cremin, kun. Juozas Petraitis MIC iš Adelaidės, Lidcombe klebonas Fr. Norman Grady ir dešimt apylinkės australų kunigų. Po atsiveikinimo kalbų, ilga vikstinė mašinų palydėjo a.a. kun. Povilą Martūzą į paties pasirinktą vietą ir pastatytą paminklą Lietuvių sekcijos kapinėse Rookwoode. Kunigai J. Petraitis MIC ir Fr. Norman Grady atliko laidotuvių apeigas ir po "Marija Marija" ir "Tautos Himno" skirstėmės našlaičiai į savo namus. Kiti į šermenų pietus Lietuvių klube.

Šiandien, tie, kurie prisimename Tave, Kunige Povilai Martūzai, linkime Tau Amžinybės Pasaulyje Ramybės ir Amžinos šviesos.

Antanas Kramilius

PRIEŠ 10 METŲ, ATSISVEIKINOM SU KUNIGU POVILU MARTŪZU

Sydnėjaus Lietuvių bendruomenė, apie 1950 metus, su dviem tūkstančiais jaunų Dypukų lietuvių pradėjo lietuvišką gyvenimą, nežiūrėnt įvairių sunkumų ir sąlygų.

Tada netruko savanorių. Atsirado Sydnėje kunigas Petras Butkus, kuris prižiūrėjo lietuvių dvasinį gyvenimą. Atvažiavęs su kroviniu iš Adelaidės į Sydnę, Lewisham prie Mūsų Pastogės redakcijos sutikau poną Baužę ir kunigą Petrą Butkų su suplyšusiais batais. Sekmadienį Camperdown bažnytelėje nesutelpa mūsų tautiečiai. Visi jauni ir ne taip jauni katalikai ir net evangelikai. (Kur jie šiandien?) Kilo giesmės ir maldos į patį dangų. Gloria In excelsis Deo.

Metai nesustabdomi bėga. Gloria pakeitė Requiem Aeternam... Gautas lietuviams sklypas Rookwoode kapuose tuoj prisipildė. Gautas antras, ir to mažai likę.

Norėtusi keliomis eilėmis prisiminti šiandien Sydnėje mūsų paskutinį kapelioną kun. Povilą Martūzą - jo mirties dešimtmečio proga.

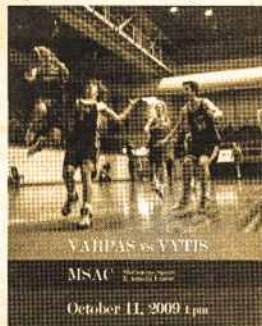
Kunigas Povilas gimė 1926m balandžio 8 d., Nevaronių kaime, netoli nuo Berčiūnų kurortavietės, Panevėžio apskrityje. Gimęs neturtingoje šeimoje. Vasarą turėjo ganyti ūkininkų bandas. Į mokyklą ėjo tik žiemą, kurią baigė 1935 aukščiausiais pažymiais. Piemenauti baigė atėjus rusams 1940 metais. Darbą gavo Žalgirio miškų urėdijoje prižiūrėti medelius.

1944 m. vokiečiai sugavo ir išvežė darbus į Vokietiją. Kurį laiką Berlyne su kastuvu išgrautose gatvėse. Laimė baigė auto vairuotojų mokyklą ir gavo darbą kaip vairuotojas. Teko aplankyti Lenkiją, Austriją, Italiją. Karo pabaiga jį užklupo Prahajoje. Vos gyvas grįžo į Vokietiją ir čia jį priglaudė DP stovykloje. Gavo vėl variuotojo darbą amerikiečių dalinyje. Prasidėjus emigracijai iš Europos, Povilas užsirašė į Belgijos anglių kasyklas. Paragavęs juodo pavojingo darbo sugrįžo atgal į Vokietiją. 1949 metų liepos mėn atvyko į Australiją. Australija nežiūrėjo į jokiais kvalifikacijas.

Melbourne Lithuanian Sports Club "Varpas" will be hosting the annual Melbourne "Varpas" v Geelong "Vytytis" Mini Festival at the Melbourne Sports & Aquatic Centre

(Show Courts - Aughtie Drive, Port Melbourne - Map 57 G4)
on Sunday the 11th of October 2009 from 1pm to 3pm.

The "Varpas" Committee encourages everyone to come down and watch Melbourne "Varpas" and Geelong "Vytytis" compete for the perpetual Romas Ragauskas Trophy.

Entry will be free and following the basketball games there will be a recovery BBQ at Albert Park Lake. We look forward to seeing everyone there.

For further information, please contact "Varpas" Secretary Zita Šukys on 0401 053 202 or "Varpas" Treasurer Darius Šalkūnas on 0408 994 847. Or alternatively by email: chick1979@optusnet.com.au

"Varpas" Committee

Melbourne "Džiugo" Scout Troop Event Calender 2009 - 2010

September 18th - 19th 2009 - Friday & Saturday

A SLEEP OVER was had at the Lithuanian Club with dinner, games, singing and a movie. On Saturday, there was an excursion to the RAAF Base airplane museum in Point Cook with transport by mini-bus.

December 5th 2009 - Saturday

"Džiugo" scout troop yearly IŠKYLA, starting at 2:30pm at Yarra Bend Park, Melways Map 2D F8. All scouts are to attend wearing their full scout uniforms. There will be games, singing and refreshments. Information (maps, costs, what to bring, registration forms) about the upcoming scout camps will be handed out also.

December 6th 2009 - Sunday

The vyresnes seses (blue ties) will be cooking lunch at the Lithuanian Club. Lunch is to be served from 1pm.

January 2-7th 2010

"Džiugo Tunto" scout camp. Location will be the Clifford Park Activity Centre in Wonga Park.

February 14th 2010 - Sunday

Lithuania's Independence Day (V16). All scouts are to attend mass at 12 noon in their full scout uniform. Following mass, scouts are to attend the commemorative gathering at the Lithuanian Club.

March 7th 2010 - Sunday (date to be confirmed)

Saint Casimir Day, commemorating the patron saint of scouts. All scouts are to attend mass at 12 noon in their full scout uniform. Following mass, Lunch will be provided at the Lithuanian Club and there will be a bazaar, games and singing.

March 19-21 2010 - Friday, Saturday and Sunday

ESGAV scout camp, a fun weekend camp with scouts from other ethnic groups. Location is Britannia Park in Yarra Junction. You must be 12 years or older to attend. Please contact sesė Elena Tamašauskas to register and camp information, mob. 0417 053 404

"DŽIUGO" TUNTO ŠTABAS 2009:

Tuntininkė - Danutė Lynikienė (03 9848 5663), Tuntininkės pavaduotojas - Rimas Strunga (0416 184 148), Adjutantė - Vytautas Krivickas (0431 928 315).

Pirmajam sniegui iškritis

Pagaliau iškrito pirmasis sniegas. Vos sulaukė laisvo savaitgalio, išdūmėme į kalnus.

Nuvykę į sniego kalnus, kurie vadinasi Mt. Hotham, aš ir tėtė slidinėjom nuo aukštų ir stačių, slidžių nusileidimo takų. Daug valandų aš žaidžiau sniege pats vienas.

Grįžęs iš slidinėjimo, aš žaidžiau Wii žaidimų namuose.

Spindulėliai

Važiuojant namo mes sustojome miestelyje Bright, kur nusipirkau daug saldinių parduotuvėje.

Kelionė į kalnus man labai patiko.

Gintas Žilinskas.

Strength, Endurance and Nationhood

LAIMA VINCĖ

In the pre-Christian religion, the oak tree was like a cathedral, and important rituals were performed around it.

A metaphor for strength and endurance

Since Lithuania's pre-Christian era, the oak tree has been a metaphor for strength and endurance. The nation has claimed an affinity with the oak since ancient times.

The archaeologist Marija Gimbutas (1921-1994) explains in her work on Baltic mythology that one of the few male deities in Lithuanian mythology is Perkūnas, the Thunder God, a fertility god who was called upon to fertilise the fields with his lightning bolt, so that the spring crops may grow. The Thunder God found his home at the base of the holy oak tree

Gimbutas writes in her book *The Balts* that the Lithuanians believed a dead person's soul would leave the body like breath, and would find lodging in plants, animals or birds, but most frequently in trees. Men's spirits often made their homes in oak trees or birches or ash. Gimbutas explains that the Baltic people have extremely intimate relationships with these specific trees.

The oak and the linden are basic trees in the Baltic folklore. At the time of a birth, a tree is planted or a tree from the forest is assigned to the new member of the family. That tree is believed to grow with the same life forces as its human counterpart. If the tree is cut down, the person dies.

To Lithuanians, the oak is strong and noble, and at the same time sacred. The ethnographer, singer and *sutartinė* specialist Daiva Vyčiniė confirms that, „we know the oak is holy by the way it makes its appearance in Lithuanian folk music“.

Sutartinės (polyphonic rounds sung by three or four women and unique to Lithuanian folk music), according to Vyčiniė, often have variations on the name of the oak in their refrains.

„The refrains in these hymns, dating back to ancient times, are magical words, they are incantations“, she says.

Ačiū, Gintai, - dažnai atsiųsdamas rašinėlių. Kviečiame jaunimėlį iš visur atsiųsti savo rašinius - gali būti ir anglų kalboje, bet turi būti lietuviška tema. Lietuviškai rašant galima bet kokia tema....

Primername, kad Australijos Lietuvių Fondas skiria pinigines premijas už rašinius. Lauksime! Redaktorė

Once hiked for three hours with a group of ethnographers and other folk culture enthusiasts to visit the stump (the actual oak had been cut down half a century previously) of an oak in the Kernavė region, where villagers had come to practise pre-Christian religion all the way to the early 20th century.

Upon reaching the remains of the holy oak, we silently joined hand and formed a circle around the decomposing stump. For almost an hour we sang songs associated with the oak in reverent voices. No one present thought this gesture extreme.

In the pre-Christian religion, the oak tree took the place of a cathedral, and important rituals were performed around its base. Ancients believed oak groves were holy places that needed to be protected. An oak forest was a sanctuary, a place of worship, a place of communion and connection.

A popular language reader for children confirms this particularly Lithuanian value system, and emphasises the people's regard for the oak by presenting an excerpt from the 19th century Polish writer Jozef Ignacy Kraszewski's novella *Kunigas* (The Priest).

The novel reconstructs Lithuanian pagan life based on ethnographic information available at the time. In a scene describing a pagan holy place, Kraszewski writes: „The Oak was the Thunder God's sanctuary; it was a holy picture of him“.

Kraszewski describes the activities of the high priests, or *vaidilos*, milling around the oak performing their sacred duties while curing sick children, healing the infirm, interpreting dreams, and giving advice to magicians.

The contemporary Lithuanian pagan religious organisation *Romuva* selected as its symbol a stylised oak tree with a tiny flame on top and three levels of branches symbolising the three worlds: the world of the dead, the world of the living and the world of the future. As part of its worship, this organisation honours the oak tree in various rites.

„The oak is central to the Lithuanian folk psychology“, says Jonas Trinkūnas, a high priest and founder of *Romuva*. „It is a place for meditation. It is a place to rejuvenate one's inner strength.“

(To be continued)
Lithuania in the World

Dr Rita Bruozis
BA BSc BDCsc (Hons)

Dental On Victoria
Suite 10, Level 1
520-528 Victoria St
North Melbourne Vic 3051

Tel: 03 9600 9025
Fax: 03 9600 9023

10% NUOLAIDA
KAI PAMINIŠIA REKLAMA

SAVICKAS DESIGN

HANDCRAFTED DESIGNER JEWELLERY

by Melissa Savickaitė Lanyon

aplankykite linklalapj

www.savickasdesign.com